

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia czerwca 2011 r.

P/11/124
LBY- 4101-09-01/2011

**Pani
Teresa Kamińska
Prezes Zarządu
Pomorskiej Specjalnej Strefy
Ekonomicznej Sp. z o.o.
z siedzibą w Sopocie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 231 z 2007, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy przeprowadziła w „Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej” Sp. z o.o., zwanej dalej „Spółką” kontrolę działalności w zakresie pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom działającym w latach 2006- 2010 w specjalnej strefie ekonomicznej, o tej samej nazwie, dalej zwanej „PSSE” lub „Strefą”.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole podpisanym 17.06.2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki związane z realizacją zadań dotyczących rozwoju Strefy, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Ocenę pozytywną uzasadnia w szczególności:

- prawidłowe prowadzenie sprzedaży nieruchomości,
- działania Zarządu na rzecz rozwoju Strefy i jej infrastruktury,
- stabilna sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki.

1. Według stanu na 31 grudnia 2010 r. PSSE zajmowała obszar 1239,9554 ha, który w porównaniu do stanu na koniec 2005 roku (382,82 ha) zwiększył się o 857,1354 ha, tj. o 223,9%. W tym okresie następował systematyczny wzrost stopnia zagospodarowania

gruntów w Strefie z 54,9% w 2005 r. do 76,7% w 2010 r. W ramach Strefy funkcjonowało 20 podstref ekonomicznych, zlokalizowanych na terenie 3 województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego oraz zachodniopomorskiego. Najwyższy stopień zagospodarowania gruntów (od 80% do 100%) na koniec 2010 r. odnotowano w 11 podstrefach (Rokitki, Malbork, Chojnice, Gdańsk Klukowo, Gdański Park Naukowo – Technologiczny, Świecie, Kowalewo Pomorskie, Łysomice, Kwidzyn, Czatkowy, Stargard Szczeciński) jednak grunty w 5 innych podstrefach (Człuchów, Sztum, Gdańsk Kokoszki, Bydgoszcz, Rypin) nie zostały zagospodarowane przez żadnego inwestora.

W kontrolowanym okresie Spółka wydała 58 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w Strefie, a przedsiębiorcy utworzyli 7.787 nowych etatów i zrealizowali inwestycje o wartości 5.298 mln zł.

2. W okresie objętym badaniem w 28 przetargach łącznych dokonano sprzedaży nieruchomości na kwotę 110,6 mln zł, to jest o 7,9 mln wyższą od ich sumarycznej wartości wynikającej z szacowania. Nie stwierdzono przypadku sprzedaży nieruchomości poniżej kwoty zawartej w operacie szacunkowym.

3. Pozytywnie należy ocenić działania Spółki w zakresie rozwoju infrastruktury Strefy, czego dowodem był m. in. fakt, że na realizację 42 zadań inwestycyjnych poniesiono nakłady w kwocie 197,6 mln zł.

Nieprawidłowością było jednak prowadzenie poza Strefą - do końca 2006 r. - kilkuletniej inwestycji pn. „Budynek administracyjno-usługowy Wyszyńskiego” (Tczew), na którą wydatkowano kwotę 159,7 tys. zł. Realizacja tej inwestycji nie wchodziła w zakres obowiązującego w tym okresie planu rozwoju Strefy, tym samym jej prowadzenie było niezgodne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych¹ Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponosi były Prezes Zarządu W. Z.

W okresie 2006 – 2010 Spółka realizowała zadania inwestycyjne na terenie gminy Łysomice w oparciu o porozumienie z dnia 5 września 2006 r., zawarte pomiędzy: SHARP, Ministrem Gospodarki, Spółką, Województwem Kujawsko-Pomorskim i Gminą Łysomice. Kwota wydatkowanych środków za ten okres wyniosła 66,8 mln. zł, co - zgodnie z ww. porozumieniem – stanowiło pomoc publiczną udzieloną przedsiębiorcy.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274 ze zm.

4. Pozytywnie należy ocenić działania Zarządu w zakresie zachowania wysokiego poziomu stabilności finansowej Spółki. Podstawowe średnie wskaźniki finansowe z okresu 2008 – 2010 r.: poziom kapitału pracującego (11.838 tys. zł), wskaźnik płynności finansowej bieżącej (2,7), pokrycie aktywów trwałych kapitałem długoterminowym (0,9), rentowność majątku (6,1%) - zapewniały możliwość stabilnego rozwoju i prowadzenia szerokiego programu inwestycyjnego. Sumaryczny przepływ środków finansowych Spółki za ww. okres odpowiadał typom przepływów charakterystycznym dla jednostek gospodarczych będących w fazie dynamicznego rozwoju. I tak: saldo przepływów z działalności operacyjnej wyniosło plus 56.985,0 tys. zł, saldo przepływów z działalności inwestycyjnej minus 98.220,2 tys. zł, saldo przepływu z działalności finansowej plus 53.702,9 tys. zł. Główne źródła dodatniego przepływu finansowego z działalności operacyjnej (zjawisko pozytywne) to: 1) wypracowany księgowy zysk netto (wraz z amortyzacją) skorygowany o „nieoperacyjny” wynik na działalności inwestycyjnej (razem 26.348,8 tys. zł), a także 2) wynik optymalizacji kapitału pracującego dzięki skutecznym działaniom służb finansowych Spółki (w szczególności spadek poziomu należności o kwotę 22.873,8 tys. zł).

Jako nieprawidłowe należy ocenić działania Spółki związane z zaniżeniem zysku netto za 2008 r. o kwotę 1.322,1 tys. zł. Powyższe skutkowało obniżeniem faktycznego zysku netto z kwoty 26.392,2 tys. zł za 2008 r. do kwoty prezentowanej w rachunku zysków i strat w wysokości 25.070,1 zł (obniżenie o 5,01%). Jednocześnie zawyżono zysk netto za 2009 r. o identyczną kwotę 1.322,1 tys. zł, co spowodowało zwiększenie faktycznego zysku za 2009 r. z kwoty 13,9 tys. zł do kwoty prezentowanej w rachunku zysków i strat w wysokości 1.336,0 tys. zł, tj. o 9.454 %. Nastąpiło więc przesunięcie części zysku z bilansowego roku obrotowego 2008 na następny rok obrotowy 2009. Dzięki takiej operacji księgowej uzyskano znaczne polepszenie wskaźników rentowności Spółki za 2009 r. przy praktycznie nieznanym ich zmniejszeniu za 2008 r. Przesunięcie zysku między kolejnymi okresami sprawozdawczymi było możliwe poprzez utworzenie odpisu aktualizacyjnego w kwocie 1.322,1 tys. zł na dzień bilansowy 31.12.2008 r. z tytułu posiadania udziałów w Spółce Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. (dalej „MTG S.A.”) i następnie rozwiązaniu (odwróceniu) tego odpisu na 31.12.2009 r. Przesłanką konieczną do utworzenia odpisu na 31.12.2008 r. stało się - według wyjaśnień Wiceprezesa Zarządu - obniżenie płynności i przychodów ze sprzedaży oraz zwiększenie zobowiązań krótkoterminowych, a także wyniki badań funkcji dyskryminacyjnej według modelu Altmana* dla spółki MTG S.A.

* Model ten opracowano w 1964 r. Przy ocenie zdolności Spółki do rozwoju (lub braku zagrożenia upadłością) łączy się w integralną całość takie wskaźniki sytuacji finansowej jak: udział kapitału obrotowego w aktywach,

W polityce rachunkowości Spółki brak było zapisów dotyczących szczegółowych kryteriów, według których powinny być aktualizowane posiadane udziały innych spółek.

Analiza stanu faktycznego dotyczącego danych zawartych w sprawozdaniach finansowych MTG S.A. (m. in. analiza zdolności do regulowania zobowiązań, wartość kapitału własnego w relacji do majątku, saldo przepływów finansowych z działalności operacyjnej, informacja Zarządu MTG S.A. o zdolności do kontynuacji działalności) oraz wyniki zastosowania funkcji dyskryminacyjnych według modeli polskich^{**} nie potwierdziły konieczności utworzenia odpisu aktualizacyjnego na 31.12.2008 r. Tym samym powyższe działania Spółki były niezgodne z art. 28 ust. 1 pkt 3 i art. 28 ust. 7 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości² oraz treścią Krajowego Standardu Rachunkowości Nr 4 „Utrata wartości aktywów”³ Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość – oprócz Zarządu Spółki - ponosi także biegły rewident badający sprawozdanie finansowe za 2008 i 2009 r., który obowiązany był weryfikować operacje „nietypowe” istotnie wpływające na wynik finansowy m. in. takie jak odpisy z tytułu aktualizacji wartości udziałów. Spółka dążąc z jednej strony do przedstawienia w sprawozdaniach finansowych pozytywnych informacji o swojej sytuacji ekonomicznej, nie stosując w sposób świadomy technik manipulowania danymi księgowymi, miała prawo oczekiwać, że zbadane przez biegłego rewidenta sprawozdanie finansowe jest rzetelne oraz że w sposób jasny i prawidłowy przedstawia sytuację majątkową i finansową, a wynik finansowy netto odzwierciedla rezultat faktycznej aktywności gospodarczej Spółki za 2008 i 2009 r.

5. Jako uchybienie należy ocenić brak formalnych zasad - w formie pisemnej - dotyczących sposobu naliczania opłaty administracyjnej w Strefie. Powyższe oznacza, że organy nadzoru Spółki nie posiadają jednoznacznego wyznacznika niezbędnego do oceny sprawności Zarządu w zakresie zawierania korzystnych umów zarówno dla Spółki jak i dla inwestorów. Zdaniem NIK brak wyznaczenia jasnych i przejrzystych zasad w tym zakresie uniemożliwia dokonanie oceny, czy sposób naliczania opłat administracyjnych jest jednolity dla wszystkich przedsiębiorców, a ewentualne odstępstwa mogą wynikać z wcześniej ustalonych reguł zaakceptowanych przez organ nadzoru Spółki, tj. Radę Nadzorczą.

rentowność aktywów, obrotowość aktywów, kapitał własny w relacji do zobowiązań, zysk brutto + odsetki do sumy aktywów.

^{**} modele: „D. Hadasik”, „J. Gajdki i D. Stosa”, „Hamrola”, „Mączyńskiej”, „A. Hołdy”

² Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

³ Dziennik Urzędowy MF z dnia 20 lipca 2007 r., Nr 8, poz. 46

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Uzupełnienie zapisów polityki rachunkowości Spółki o szczegółowe informacje dotyczące kryteriów, w oparciu o które dokonywane będą odpisy z tytułu trwałej utraty wartości posiadanych udziałów innych podmiotów gospodarczych.
2. Rozważanie konieczności podjęcia działań w celu określenia jednolitych zasad dotyczących naliczania opłat administracyjnych dla wszystkich przedsiębiorców.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.